

Helsingissä
9.8.2023

Kirjallinen kuuleminen: Hallituksen tiedonannon valmistelun tueksi liittyen yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseen suomalaisessa yhteiskunnassa

1. Mitkä ovat mielestänne Yhdenvertainen Suomi -ohjelman kolme keskeisintä tavoitetta, joihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota?

Pelastakaa Lasten näkemys on, että kaikkien tämänkaltaisen [ohjelman](#) tavoitteiden tulee olla johdonmukaisessa yhteydessä toisiinsa, konkreettisia ja mitattavissa olevia. Yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseksi myös toimeenpanon resurssit tulee varmistaa kaikilla tasoilla (kansallinen, hyvinvointialueet, kunnat). Tavoitteista pitkäjänteiseen muutokseen tähtääviä näillä tasoilla ovat esimerkiksi: 1) Tunnistetaan ja puretaan yhteiskunnan eriavoistavia rakenteita; 5) Jatketaan hyvien väestösuhteiden politiikan kehittämistä ja varmistetaan turvallinen arki kaikille; ja 7) Puututaan vihapuheeseen systemaattisella toiminnalla ja yhteistyöllä YK:n lapsen oikeuksien komitean uusimmissa suosituksissa tulee esille myös näiden tavoitteiden tarpeellisuus.

2. Mitkä ohjelman toimenpiteistä ovat olleet erityisen hyödyllisiä?

On oleellista, että ihmisoikeusindikaattorit ovat olleet ohjelman toimenpiteiden vaikuttavuuden arvioimisen mittareina. Ohjelman hyödyllisyyttä tulisi nyt arvioida näiden mittareiden avulla sekä kansainvälisten ihmisoikeussopimusten valvontaelimiltä ja muilta valvontamekanismeilta saatujen suositusten toimeenpanoon keskittymällä. Haavoittuvimmassa asemassa oleviin lapsiin kohdistuvat toimenpiteet ovat tarpeellisia, mutta ne ovat olleet ohjelmassa hajallaan, eivätkä linkity kansalliseen lapsistrategiaan. Ohjelman tavoitteiden johdonmukaisen jatkuvuuden varmistamiseksi tulee laatia neljäs perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelma.

3. Mitä muita asioita haluatte nostaa esille yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa?

Suomi on saanut kesäkuussa 2023 YK:n lapsen oikeuksien komitealta suosituksia lapsen oikeuksien johdonmukaiseksi toteuttamiseksi, Komitea huomioi [Yhdenvertainen Suomi -toimintaohjelman](#), [Väkivallaton lapsuus -toimenpidesuunnitelman](#), [Kansallisen romanipoliittisen ohjelman](#) ja [Vammaisia henkilöitä koskevan toimintaohjelman](#), ja seuraa, että Suomi onnistuu näiden ohjelmien ja tavoitteiden toteuttamisessa.

YK:n lapsen oikeuksien komitea kantaa huolta suomalaisessa yhteiskunnassa ilmenevästä syrjinnästä, joka kohdistuu sukupuoleen, ikään, äidinkieleen, kansallisuuteen tai etniseen taustaan. Komitea huomauttaa, että vammaiset lapsiryhmät sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat lapset kohtaavat syrjintää ja kehottaa Suomea tehostamaan syrjinnän vastaisia toimia sekä kitkemään vihapuhetta ja viharikoksia. Komitea suosittaa lisäksi edistämään kansallisten tavoiteohjelmien vaikuttavuutta siten, että syrjintä kitketään kaikilta suomalaisen yhteiskunnan aloilta. Komitea katsoo, että kansalaisten tietoisuuden nostaminen on tärkeää, jotta asenteet ja ihmisten toiminta muuttuvat.

[Yhdenvertaisuusvaltuutetun vuoden 2022 vuosikertomuksessa](#) ehdotettuja toimenpiteitä varhaiskasvatuksen kehittämiseksi ja vammaisten lasten yhdenvertaisuuden huomioimiseksi tulisi edelleen edistää. Väkivallaton lapsuus -toimenpidesuunnitelmasta ja kouluterveyskyselyn (2017) tuloksista käy ilmi, että ulkomaista syntyperää olevat nuoret elävät suomalaista syntyperää olevia nuoria useammin turvattomassa kasvuympäristössä, kokevat useammin toistuvaa koulukiusaamista sekä fyysistä, henkistä että seksuaaliväkivaltaa.

TEM:n selvityksen (Säävälä, 2022) mukaan Suomessa ilmenee esteitä [eritaustaisten lasten tasavertaisen hyvinvoinnin osalta](#): valtaosa (63%) ulkomaalaistaustaisista lapsista ja nuorista on syntynyt Suomessa, mutta joka kolmas ei koe itseään suomalaiseksi ja voi selkeästi huonommin kuin muissa Pohjoismaissa. Ulkomailla syntyneet

Pelastakaa Lapset

pojat voivat muita lapsiryhmiä huonommin. Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset työllistyvät ja kouluttautuvat heikommin kuin suomalaistaustaiset nuoret aikuiset. Yleinen lapsiperheköyhyys näkyy ulkomaalaistaustaisten lasten ja nuorten hyvinvoinnissa. Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea antoi viimeksi kuluneen vuoden helmikuussa ratkaisun Suomen sosiaaliturvan riittämättömästä tasosta. Suomi on saanut komitealta toistuvasti huomautuksia perusturvan riittämättömästä tasosta.

Lapsen ääni- kyselyn mukaan (2022) lapset ja nuoret, jotka elävät vähävaraisissa perheissä kokevat muita enemmän osattomuutta ja eriarvoisuutta. Osa kyselyyn vastainneista vähävaraisissa perheissä kasvavista lapsista ja nuorista koki lisäksi moniperusteista syrjintää. Kaikkien lasten edun, oikeuksien ja hyvinvoinnin varmistamiseksi tulee puuttua moniperusteiseen syrjintään, joka kohdistuu esim. seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluviin lapsiin sekä romani- ja saamelaislapsiin että vammaisiin ja maahanmuuttajataustaisiin lapsiin.

Lasten arjen turvattomuuden kokemusten ymmärtämiseksi on huomioitava mm. lapsiasiavaltuutetun tuottama tieto ja suositukset. Lasten turvallisuutta taataan laadukkailla peruspalveluilla, sosiaaliturvalla, asuntopolitiikalla, työllistämistoimilla, varhaiskasvatuksella ja koulutuksella, ja arvioimalla tietoon pohjaten päätösten vaikutuksia lapsiin. Lapsilla on oikeus tulla kuulluiksi ja ottaa osaa palveluiden ja yhteisön kehittämiseen. Meillä on esim. vähän tietoa Suomessa asuvien pienten lasten rasismikokemuksista,

“Pysäytetyt – Etninen profilointi Suomessa” -tutkimus kuvaa hyvin, että etninen profilointi koskettaa yhtä lailla maahanmuuttajina, pakolaisina tai turvapaikanhakijoina Suomeen tulleita kuin täällä syntyneitä ulkomaalaistaustaisia lapsia tai kansainvälisesti Suomeen adoptoituja lapsia.

Valtion velvollisuus on varmistaa johdonmukaisesti yli hallituskausien ja kaikissa yhteiskunnallisissa olosuhteissa jokaisen lapsen ja kaikkien lapsiryhmien turvallisuus, oikeudet ja hyvinvointi. Pelastakaa Lapset ehdotti eduskuntavaalien ja hallitusneuvotteluiden aikana, että YK:n lapsen oikeuksien komitean esittämät suositukset lapsen oikeuksien loukkausten korjaamiseksi kirjataan johdonmukaisesti hallitusohjelmaan, mutta näin ei tapahtunut.

Lisätietoja:

Tiina-Maria Levamo

johtava asiantuntija

tiina-maria.levamo@pelastakaalapset.fi

Sonja Kekkonen

vaikuttamistyön suunnittelija

sonja.kekkonen@pelastakaalapset.fi